

Festival of Lights?

Chanukah in Tannaic Literature.

By: Tzvi Benoff

1. Ramban Bamidbar 8:2

אבל ענין ההגדה הזו, לדרוש רמז מן הפרשה על חנוכה של נרות שהיתה בבית שני על ידי אהרן ובניו, רצוני לומר חשמונאי כהן גדול ובניו. ובלשון הזה מצאתיה במגלת סתרים לרבינו נסים, שהזכיר האגדה הזו ואמר: "ראיתי במדרש, כיון שהקריבו שנים עשר שבטים ולא הקריב שבט לוי וכו', אמר לו הקב"ה למשה דבר אל אהרן ואמרת אליו, יש חנכה אחרת שיש בה הדלקת הנרות ואני עושה בה לישראל על ידי בניך נסים ותשועה וחנכה שקרויה על שמם, והיא חנכת בני חשמונאי, ולפיכך הסמיק פרשה זו לפרשת חנכת המזבח"

But the intention of this homiletic text is to derive an allusion from this section [of the Torah] to the Chanukah ("Dedication") of lights which occurred in the period of the Second Temple through Aaron and his sons, namely [Matithyahu] the Hasmonean, who was High Priest, and his sons. And I have found this explanation in the following text of Megillath Setharim of Rabbeinu Nissim, who mentions this tradition, saying: "I have seen in the Midrash: When [the princes of] the twelve tribes brought the dedication-offerings and the tribe of Levi did not etc., the Holy One, blessed be He, said to Moses, Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest the lamps. There is another Dedication in which there will be lighting of the lamps, when I will

perform through your sons miracles and salvation for Israel, and a Dedication which will be called by their name, namely, ‘the Chanukah of the sons of the Hasmonean.’ Therefore He put this section [dealing with the lighting of the lamps] next to the section concerning the dedication of the altar.” Thus far is his [Rabbeinu Nissim’s] language.

2. Megillah 2b

והכתיב (ויקרא כז, לד) אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה

It’s written: “These are the commandments [that the Lord commanded Moses] (Leviticus 27:34), a prophet is not permitted to add anything from now on?”

3. Ramban Bamidbar 7:13

<p>And Hashem agreed with the thoughts of the princes and commanded each prince to bring an offering on his own day. <u>Therefore, it makes sense that it is a commandment for all future generation that they should always inaugurate the Temple and Altar.</u></p>	<p><u>והנה השם הנכבד הסכים על דעת הנשיאים וצוה (בפסוק יא) נשיא אחד ליום יקריבו, ולפיכך יתכן שהיא מצוה לדורות שיחנכו לעולם בית המקדש והמזבח.</u></p>
<p>Therefore, Shlomo inaugurated the Temple as it says (2 Chronicles 7:5), “And the king and the nation inaugurated the House of Hashem.” Similarly, the Members of the Great Assembly made an inauguration as it says, (Ezra 6:16) “And the Jews – the Kohanim, Levi’im, and the rest of the people of the Diaspora – made an inauguration for the House of Hashem.” And so it will be in the time of Moshiach as it says in Ezekiel (43:26-27), “For seven days they will atone for the altar and purify it and inaugurate it and complete those days. And it will be on the eighth day and onward, the Kohanim will bring burnt offerings and peace offerings, and this will inaugurate the altar.”</p>	<p>ולכך עשה שלמה חנכת הבית, דכתיב (דהי"ב ז ה) ויחנכו את בית האלהים המלך וכל העם. וכן אנשי כנסת הגדולה עשו חנוכה, דכתיב (עזרא ו טז) ועבדו בני ישראל כהניא וליואי ושאר בני גלותא חנכת בית אלהא וגו'. וכן לימות המשיח, שנאמר ביחזקאל (מג כו כז) שבעת ימים יכפרו את המזבח וטהרו אותו ומלאו ידיו ויכלו את הימים והיה ביום השמיני והלאה יעשו הכהנים על המזבח את</p>

	עולותיכם ואת שלמיכם, והיא חנכה למזבח במלואים.
<u>And this type of commandment is like the laws of those impure for the Pesach sacrifice and like the children of Yosef that Supernal Wisdom [of Hashem] agreed with their intentions and commanded them for future generations.</u>	<u>והנה תהיה ענין זו המצוה,</u> <u>כענין פרשת טמאים בפסח</u> <u>(להלן ט) ופרשת בני יוסף</u> <u>(להלן לו), שהסכימה דעתם</u> <u>לדעת העליונה ונצטוינו בהם</u> <u>לדורות:</u>

4. **B'lkvei Hatzon (Rav Herschel Schachter) pg. 110**

וכל היו"ט שבמגילת תענית עניינם הוא או חנוכת המקדש או תיקון הבית או תיקון העבודה בביהמ"ק או שמירת המקדש מחורבן בידי השונאים

And all of the holidays in Megillas Ta'anis have to do with the inauguration of the Temple, fixing the Temple, fixing the Temple service, or protecting the Temple from destruction by our enemies.

5. **Shabbos 21b**

מאי חנוכה דתנו רבנן בכה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה

What is Hanukkah? The Sages: On the twenty-fifth of Kislev, the days of Hanukkah are eight. One may not eulogize on them and one may not fast on them. For when the Greeks entered the Sanctuary they defiled all the oils that were in the Sanctuary. And when the Hasmonean monarchy overcame them and emerged victorious over them, they searched and found only one cruse of oil that was placed with the seal of the High Priest. And there was sufficient oil there to light the candelabrum for only one day. A miracle occurred and they lit the candelabrum from it eight days. The next year the Sages instituted those days and made them holidays with recitation of *hallel* and special thanksgiving in prayer and blessings.

6. **Rashi ad loc.**

מאי חנוכה - על איזה נס קבעוה

What is Chanukah? – Regarding what miracle was [the holiday established]?

7. Beis Yosef Orach Chaim 670:1

למה קבעו ח' ימים דכיון דשמן שבפך היה בו כדי להדליק לילה א' נמצא שלא נעשה הנס אלא בז' הלילות

Why did the sages establish [Chanukah] to be 8 days long? Since the oil in the jug was sufficient for 1 night, the miracle only occurred only the [subsequent] 7 nights?

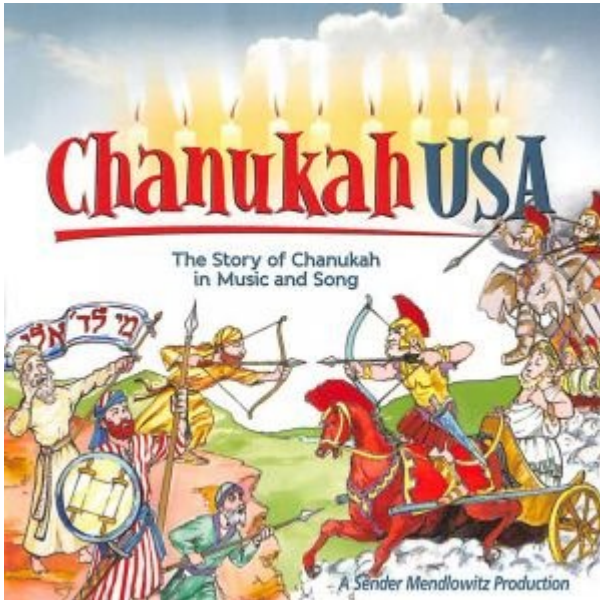
8. Pinei Yehoshua Shabbos 21b

יש לתמוה כל טורח הנס זה למה דהא קי"ל טומאה הותרה בציבור והיו יכולין להדליק בשמן טמא ... לכך נראה דעיקר הנס לא נעשה אלא להודיע להם חיבת המקום עליהם כדאשכחן שנעשה זה הנס תמיד [אבות פ"ה מ"ב] שלא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם והואיל ואיתרחיש להו ניסא בעיקר הענין שנגאלו גאולה שלימה מיד מלכות יון הרשעה שהיו אומרים לישראל כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל וגזרו כמה שמדיות ועכשיו שנגאלו ונעשה להם נס גדול ששלטו בשונאיהם, לכך נעשה להם ג"כ נס זה בענין הנרות שהוא עדות לישראל שהשכינה שורה בהם כדרשי נמי לענין נר מערבי אלא שלאחר מיתת שמעון הצדיק אפילו נר מערבי לפעמים היה כבה והולך לכך נעשה להם נס בזה הענין ממש באותן הימים שהיו עת רצון להודיע שחזרו לחיבתן הראשונה

One must wonder what the great need was for the miracle since we hold that impurity is permitted for public services, and they were able to light with impure oil?

Therefore it appears that main [reason] for the miracle was only to show Hashem's love for them. Indeed, we find [similar] miracles constantly [such as] that there was never an invalidation of the *omer* or the Two Loaves. And a miracle occurred for them that they were redeemed from the hand of the wicked kingdom of Greece which ordered the Jews to write on the horns of oxen that they had no portion in the G-d of Israel and made many decrees. And since this miracle occurred that they ruled over their oppressors, another miracle was made for them with the oil to serve as a testament to the Jews that the Divine presence rested in their midst.

We find that this happened with the westernmost lamp, but after the death of Shimon Hatzadik, even the westernmost lamp would occasionally burn out. Thus, a miracle was done specifically with the oil at that auspicious juncture in time to show that Hashem's love had returned to what it once was.

*It's a miracle! A miracle! For all to see!
Hashem made a miracle for you and me!
It's been a while, is it really true?
Baruch shehechyanu v'kimanu!*

*Hashem has forgiven us
His Shechina's coming down
Back to Yerushalayim our town
The Beis Hamikdash will be here once again
In its full glory b'ezras Hashem!*

- Chanukah USA (Sender Mendlowitz)

9. Al Hanisim

על הנסים ועל הפרקו ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו. כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיקם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך: ואתה ברחמך הרבים עמדת להם בעת צרתם. רבת את ריבם. דנת את דינם. נקמת את נקמתם. מסרת גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. וטמאים ביד טהורים. ורשעים ביד צדיקים. וזדים ביד עוסקי תורתך. ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקו כהיום הזה: ואחר כן באו בניך לדביר ביתך. ופגו את היכלך. וטהרו את מקדשך. והדליקו גרות בחצרות קדשך. וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו. להודות ולהלל לשמך הגדול :

And we praise You for the miracles and for the redemption and for the mighty deeds and for the victories and for the battles that You performed for our fathers in those days at this time: In the days of Mattisyahu, the son of Yochanan the High Priest, the Hasmonean, and his sons, when the wicked kingdom of Greece rose up against Your people Israel to make them forget Your Torah and to stray from the laws of Your will, You, with great mercy stood by them in the time of their distress. You fought their fight, judged their cause and avenged them with vengeance. You delivered the strong into the hands of the weak, the many into the hands of the few, the impure into the hands of the pure, the wicked into the hands of the righteous and the

arrogant into the hands of those engaged with Your Torah. For Yourself you made a great and holy name in Your world, You performed a great deliverance for Your people Israel on this day. After these things, Your children entered into the Holy of Holies of Your House, cleansed Your Temple, purified the place of Your Holiness, kindled lights in Your holy courts and established these eight days of Hanukkah to express thanksgiving and praise to Your great name.

10. Megillas Ta'anis (Chapter 9)

<p>On the twenty fifth of the month is Chanukah, eight days on which one does not eulogize</p>	<p>בכ"ה ביה יום חנוכה תמניא יומין דלא למספד</p>
<p>When the Greeks entered the Sanctuary, they defiled all the oil there. And when the hand of the Hasmoneans assumed control and they were victorious, they checked (in the Temple) and only found one jar of oil sealed with the mark of the High Priest which remained undefiled. And there was only enough in it to light for one day, a miracle occurred through it and they lit the Sanctuary lamps from it for eight days. The following year they decreed these to be eight days of celebration.</p>	<p>כשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה יד בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד שהיה מונח בחותמו של כהן הגדול שלא נטמא ולא היה בו להדליק אלא יום אחד. ונעשה בו נס והדליקו ח' ימים. לשנה אחרת קבעו ח' י"ט.</p>
<p><u>And why did they see fit to make Chanukah eight days long? Wasn't the inauguration (Chanukah) which Moshe did in the wilderness only seven days?</u> As it says "And you shall not leave the entrance of the Tent of Meeting for seven days..." (Vayikra 8:33) And it says "The one who brought his offering on the first day was..." (Bamidbar 7:12) and on the seventh day Ephraim made his offering. <u>So too we find that the dedication which Shlomo made that it only lasted seven days,</u> as it says "...for the inauguration of the altar they made seven days, and the feast seven days." (Divre HaYamim II 7:9) So what reason did they see to make this</p>	<p><u>ומה ראו לעשות חנוכה ח' ימים והלא חנוכה שעשה משה במדבר לא עשה אלא שבעה ימים שנא' ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים וגו' ואומר ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו וגו' ובשביעי הקריב אפרים. וכן מצינו בחנוכה שעשה שלמה שלא עשה אלא שבעת ימים שנא' כי חנוכת המזבח עשו שבעת הימים והחג ז' ימים ומה ראו לעשות אלא בימי? חנוכה זו ח' ימים מלכות יון נכנסו בית חשמונאי</u></p>

dedication eight days? <u>In the days of the kingdom of Greece the Hasmoneans entered the Temple, built the altar, plastered it with plaster, and preparing the service vessels, and they were busy [with these repairs] for eight days</u>	<u>להיכל ובנו את המזבח ושדוהו</u> <u>בשיד ותקנו בו כלי שרת והיו</u> <u>מתעסקין בו ח' ימים.</u>
And why did they see fit [to establish a mitzvah] of lighting candles? During the days of the Greek reign, the Hasmoneans brought seven iron poles in their hands into the Sanctuary, they covered them with wood, and they lit the Menorah with them.	ומה ראו להדליק את הנרות אלא בימי מלכות יון שנכנסו בית חשמונאי להיכל שבעה שפודין של ברזל בידם וחפום בעץ והדליקו בהם את המנורה.
And why did they see fit to say the entire Hallel? Because for ever salvation that Hashem does for the Jewish people, they will say Hallel to Him with song, praise, and thanks. As it says, "And they answered with Hallel of <i>Hodu Lashem ki tov.</i> "	ומה ראו לגמור בהם את הלל אלא שכל תשועה ותשועה שהקב"ה עושה להם לישראל היו מקדימין לפניו בהלל בשירה ובשבח ובהודאה כענין שנא' ויענו בהלל ובהודו לה' כי טוב וגו'

Aspect of Chanukah	Reason	Source
Commemoration	Inauguration	Megillas Taanis
Impetus for Establishment	Miracle of Oil	Gemara
Hallel	Military Victory	Al Hanisim

11. Maoz Tzur

בְּנֵי בִינָה יָמֵי שְׁמוֹנֶה יָבִיעוּ שִׁיר וְרַנְנִים .

And their men of understanding appointed these eight days for song and praises.

12. R. Zadok and the Oral Law (R. Yitzy Blau VBM)

R. Zadok portrays Chanukah as the time of the Oral Law's growth...The same divide exists regarding the nature of the persecution. Persecution of the Jewish people prior to the Oral Law, be it from Egyptian, Babylonian, or other sources, was purely physical. The first edicts aimed against Jewish law occur in the Chanukah story. The advent of the Oral Law brought non-corporeal components to the fore.

13. Turning Darkness into Light: The Eternal Miracle of Chanukah (Rabbi Yaakov Feitman, Yated Ne'eman December 18, 2019)

We must look at what appears to be a failure or at least temporary defeat in the war against *Yovon*. [In] *Al Hanissim*, we recite: “When the wicked Greek kingdom rose up against Your people Yisroel to make them forget Your Torah.” Now, it would seem that even based upon our own sources, they apparently won that skirmish.

The *Mishnah* (*Chagigah* 16a) relates that during the period of the *zugos* – the pairs of *Tannaim* – the first incidence of *machlokes* – disagreement and discord – appeared in the world of *halacha*. *Rashi*, *Tosafos* and other *Rishonim* indicate that this was a consequence of the decrees of the Greek government against Torah study. This apparent diminution in *limud haTorah* resulted in the forgetting of certain *halachic* conclusions, eventually causing *machlokes*. So it seems that the Greeks won.

However, my *rebbe*, Rav Yitzchok Hutner (*Pachad Yitzchok, Chanukah, Maamar* 3), demonstrates that this is a complete misunderstanding of Jewish history. In fact, just as Moshe Rabbeinu received a *yasher koach* for breaking the *Luchos*, despite the fact that initially many *halachos* were forgotten, so too, the so-called forgetting during the Greek exile caused more Torah to blossom. The phenomenon of *machlokes* not only created divergent opinions, but also brought about the expansion of Torah through the process known as “*eilu ve’eilu divrei Elokim chaim* – these and those are the words of the living G-d” (*Eiruv* 13b). Thus, the darkness of *Yovon* was turned into the bright light of the Torah through the process of appropriate argumentation, *pilpul* and seeking the truth of Torah. Loss became gain, defeat was turned into victory.

14. Risei Laila 57 (Rav Tzadok HaKohein)

ואחר החורבן יש גם כן נר לכל אחד ואחד או לאיש וביתו על כל פנים
להאיר בו לכל באי עולם.

And after the destruction [of the Temple] there is still a candle for every single person or, at the very least, every single family to illuminate the rest of the world.

